

התקנת תוכנת LyX לכתיבה בעברית

הוראות אלו מתייחסות להתקנת LyX במערכת הפעלה Windows 10, והן מתאימות בדרך כלל גם למערכות ההפעלה Windows מגרסה 7 ומעלה. הוראות אלו מתבססות במידה רבה על ההוראות במסמך "מבוא לשימוש ב-LyX" של גדי אלכסנדרוביץ, ראה: <https://webcourse.cs.technion.ac.il/234293/Spring2016/ho/WCFiles/LyX%20Guide.pdf> במסמך זה ישנן הוראות להתקנת LyX גם במערכת Linux. להתקנת LyX במערכות אחרות ראה: <https://www.lyx.org/Download>.

בוודאי אפשר לשפר בהרבה את ההוראות הכתובות כאן. מי שיש לו הצעת שיפור מתבקש לשלוח אותה ל- azriel@hebrew.edu והוא יזכה את הרבים.

תוכנת LyX היא התוכנה הקולטת את מה שהמשתמש מקליד, מציגה את זה כטקסט מתמטיקה במסך, ורושמת את מה שהוקלד בתוכנית LaTeX. תוכנת LaTeX מקמפלת את התוכנית, קובעת את השורות, הרווחים, העמודים, הגופנים ועוד, ומייצאת זאת לקובץ PDF. LyX משתמשת בתוכנת LaTeX מסויימת הנקראת MiKTeX.

בשלב ראשון עליך להתקין את תוכנת MiKTeX מן האתר miktex.org/download. לצורך התקנת תוכנה זאת יש לדעת האם מערכת ההפעלה של המחשב בו הנך מתקין היא של 32 ביטים או של 64 ביטים. תוכנות ההפעלה של המחשבים שנרכשו בשנים האחרונות הן של 64 ביטים. אם אינך יודע את מספר הביטים של מערכת הפעלה, לחץ לחיצה ימנית על "This PC" או על "Computer" ובחר ב-"Properties" - שם מוצג המידע על מערכת ההפעלה.

בזמן התקנת MiKTeX המחשב שואל על התקנת מילון - אפשר לסמן את טעינת המילון העברי. המחשב שואל גם לגודל הדף - מומלץ להשאיר A4. כן שואל המחשב האם להתקין עדכוני חבילות MikTeX, מומלץ לבחור בהתקנת כל החבילות.

כדי ש-MiKTeX ידע לטפל באותיות עבריות יש לספק לו את הגופנים העבריים. לשם כך יש להיכנס לאתר www.ma.huji.ac.il/~sameti/tex/culmusmiktex.html ומשם להוריד ולהפעיל את Culmus-MikTeX.

כעת יש להתקין את תוכנת LyX עצמה. לשם כך יש להיכנס לאתר wiki.lyx.org/Windows/Windows - ולהוריד את קובץ ההתקנה של גרסת LyX בשם Current

stable version שהיא הגירסה החדשה ביותר. בעת כתיבת מסמך זה הגירסה החדשה היא 2.2.2 ולכן הקובץ נקרא LyX-222-installer-2.exe. מכיוון שכבר הוטען ה-MiKTeX אין צורך לבחור בקובץ ה-Bundle.

בהנחה שהכל עבר עד כה בשלום ניתן כבר להתחיל להשתמש ב-LyX. אם ברצונך לקמפל את מה שכתבת כדי לקבל קובץ PDF עליך לקבוע תוכנת קריאת PDF מסויימת (ולא התוכנה Microsoft Edge) כתוכנת ברירת המחדל לקריאת PDF. אפשר לבחור לשם כך את תוכנת Adobe Acrobat ([/get.adobe.com/reader](http://get.adobe.com/reader)). אם ברירת מחדל כזאת עדיין לא נקבעה במחשב שלך ראה בנספח א' כיצד לעשות זאת.

כעת כשהפעלת את LyX הקש Ctrl+N לפתיחת מסמך LyX חדש וכתוב בו מספר מילים באנגלית. הקשת Ctrl+R (או לחיצה על זוג העיניים בקצה השמאלי של סרגל כלי ההצגה, שהוא סרגל הכלים השני מלמעלה) צריכה להביא ליצירת דף PDF המכיל את המילים שכתבת.

כעת נצביע על מספר פעולות באמצעות התפריט העליון של LyX, ובתיאור שלנו נניח שתפריט זה הוא באנגלית. אם בתוכנית LyX בה הנך משתמש התפריט העליון הוא בעברית, מומלץ לשנות אותו לאנגלית – ראה בנספח ב' כיצד לעשות זאת. בכל מקרה כדאי מאוד ששפת התפריט תהיה אנגלית, מכיוון שכמעט כל המידע על LyX הנמצא ברשת מתייחס לתפריט זה.

הפעל את LyX ובתפריט העליון היכנס ל -
Tools / Preferences / Editing / Keyboard / Mouse.

ממן את Use Keyboard Map, כתוב null במשבצת Primary, ו-Hebrew במשבצת Secondary. אשר את בחירותיך אלו ע"י לחיצה על Apply ו - Save בתחתית העמוד. צא ע"י לחיצה על Close.

כעת היכנס בתפריט העליון ל- Tools / Preferences / Language Settings / Language -
בטל את הסימון Mark foreign languages.

כדי לכתוב קובץ בעברית צריך להגדיר אותו כקובץ עברי. לשם כך בפתיחה של הקובץ יש להיכנס בתפריט העליון ל- Document / Settings ובמשבצת Document Class יש לבחור Hebrew Article.

אם רוצים שכתובת מסמך עברי תהיה ברירת המחדל לכל המסמכים יש ללחוץ על Save as Document Defaults בתחתית החלון. אשר את בחירתך וצא מן החלון ע"י לחיצה על Apply - Close.

אחרי שהגדרת את המסמך כמסמך בעברית הפעל את המקלדת שלך כמקלדת אנגלית (כלומר ש-Windows יציין שהמקלדת היא אנגלית באמצעות Shift+Alt). הטקסט שתקליד ייכתב בעברית, וכאשר תיכנס למצב מתמטיקה, בדרך כלל ע"י Ctrl+M, התוכן ייכתב באותיות לטיניות.

פעמים רבות יש צורך שבמסמך עברי תרצה גם לכתוב מלים באותיות לטיניות. כדי לאפשר זאת היכנס בתפריט העליון ל- Tools / Preferences / Editing / Shortcuts.

לחץ על New בצד ימין למטה, כתוב במשבצת Function את המילים language english (עם רווח). עבור למשבצת Shortcut והכנס מקש קיצור ע"י הקשה על אותו מקש (כולל צרוף עם Shift או Ctrl) - נהוג להשתמש לשם כך במקש F12. בזמן כתיבת הטקסט בעברית לחיצה על מקש הקיצור שבחרת תעביר לכתובה אנגלית, ולחיצה חוזרת עליו תחזיר לכתובה בעברית. אשר את בחירתך וצא מן החלון ע"י לחיצה על Apply - Close.

כאשר LyX מותקן, לחיצה על מקש החץ שמאלה תעביר את הסמן מן האות בה הוא נמצא לאות שהוקלדה לפניה. המשמעות היא שבטקסט עברי התוכנה תעביר את הסמן ימינה, ובטקסט אנגלי, כולל נוסחאות מתמטיות - שמאלה (מקש החץ ימינה פועל בכיוון הפוך). דרך תנועה זאת נקראת תנועה לוגית. בדרך כלל המשתמשים מעדיפים שהסמן ינוע תמיד לפי כיוון החץ, ודרך תנועה זאת נקראת תנועה ויזואלית.

כדי לעבור לתנועת סמן ויזואלית היכנס בתפריט העליון ל- Tools / Preferences / Language Settings / Language

סמן את העיגול Visual בחלק התחתון של העמוד בצד ימין. אשר את בחירתך וצא מן החלון ע"י לחיצה על Apply - Close.

נספח א': התקנת קורא PDF כברירת מחדל

לקביעת התוכנית לפי הסיומת יש להיכנס ל – Start / Settings / System / Default apps.

בחלון הנפתח יש לרדת למטה ולבחור Choose default apps by file type. בצד שמאל מופיעה רשימת הסיומות. מימין לכל סיומת יש ריבוע שבו מצויינת תוכנה מסויימת או כתוב choose a default. כשמגיעים לסיומת PDF יש ללחוץ על הריבוע שלימינה, מבין התוכנות המוצעות ניתן לבחור את התוכנה שתקרא את קובצי ה-PDF כברירת מחדל.

נספח ב': קביעת שפת התפריט של LyX

בתפריט העליון של LyX היכנס ל- Tools / Preferences / Language Settings / Language.

במשבצת העליונה User interface language בחר את שפת התפריט. אשר את בחירתך וצא מן החלון ע"י לחיצה על Apply ו - Close.

יתכן ותצטרך לצאת מ-LyX ולשוב כדי שהשינוי ייקלט. אם בשלב זה שפת התפריט אצלך היא בעברית יש להיכנס בתפריט העליון ל"כלים", לבחור "העדפות", בצד שמאל לסמן "הגדרות שפה" ובשורה העליונה בצד ימין בשורה "שפת ממשק משתמש" יש לבחור English.